

רת: שהייתה רגלים צריך לבצע את החימה היעודית ברגל, ורק כך יגיע לשיא יעילותה. אמת עתיקה זו הייתה אחת מתגליותיו היותר מהפכניות של צה"ל ביום הכיפורים: כאשר הרי סימפוטוניים של הטאנקר-מאיה, פברו וקובנו מי הרגלים יחיו ועלים דווקא אם ילחמו "ברפוב" מעק גבי נגמ"שים.

לחימת קוטי לא זכתה לחשיפה בצה"ל, ואפילו לא להיזכר ברצינות, מפני כמה סיבות.

כראשונה הייתי קובע את "אסרויותח". כידוע, חסר צה"ל היסטוריה משל עצמו. מה שיודעים אנשיו — בעיקר המפקדים הוותיקים והבינוניים של המילחמה הרקודמת, שהם הבכירים המופקדים של ניהול המילחמה

השיריון הנוראי שהולבש על הצנחנים היה כנום זהב באף חזיר

הכאז — הם שואבים בעיקר מכתבות ומספרים שונים, הנחמכים עלידי עיתונאים, שזו פרוסתם. מטיבעם נמשכים אלה לאירועים, "זוהרים" — משמע, במילחמה, נוטיפידים ורוויי גבורה נואשת. זה שאירועים כאלה מעידים, בדרך כלל על אינשהם קילקולים, שיאות, או מחדלים כה חמורים, שבחלימה רגילה אי אפשר לתקנם — איננו מעניינם של ההיסטוריונים הללו, ולרוב נשגב מהנבנתם. מה גם שיצירות מפורסמות הופכות היסטוריה ריה מוקצניות מוסמכת מכוח ברכתם של מפקדי דים בכירים ורביסמכות ווקרה (אשר, לגמרי כמוקרה, אותן יצירות מדוברות מפארות אותם ובעיקר הופכות את ביויונותיהם להצדחות).

מפקד כמו קוטי, שיתרע מזלו הרע לבצע לחימה יעילה, וביגלל זה אין בידיו לראות עלילות, "מעניינות", נגור על לחימתו שתישכה, או שלא תיודע כימעט כלל אפילו הוא עצמו המשיך ותתקדם.

סיבה שנייה הייתה, שחטיבת קוטי הפעילה רק כוחות רגליים, רק בלחימה רגלית ורק למשימה טאקטית מוגבלת אחת (כיבוש התעלות). שלא בנוסח האופייני ל"שיריון", לא נדרש קוטי ליצור הצלחה ואחר כך גם לנצלה בעצמו, אלא את הצלחתו יציל כוח אחר (טנקים).

מבחינה זו, כהצגת תכלית, הייתה לחימת קוטי רגלית טהורה, כמו במילחמת העולם הראשונה, לפני חופעת הטנק. שיתוף הפעולה והשילוב עם הטנקים (וכן עם הארטילריה הנודסת) נעשה וחתבטא רק ברמת הארגון דה, לא בתוך החטיבה, ולא בתוך לחימתה. החטיבה השתתפה בהם כ"קוביה" הומוגנית, חדישיתית, וכשל עצמה לא הייתה, "משוריינת" ולא הפעילה, "לוחמת שיריון".

בכמה מקומות אחרים ניראו פעולות לחימה של יחידות ח"ר, "משוריינות". לדוגמה בצפון גזרת ירושלים עלתה חטיבת השיריון, "הממוכנת" (כלומר, שרובה חרמ"ש ר מעוטה טנקים) של אורי בן-ארי, ותתקדמה בציר החררי הקשה של נביסמואל. בחיפוי צמוד ומושכל של טנקים כבש חרמ"ש של חטיבה זו — אשר, בסיווג הצה"לי דוא, נחשב נחות בשתי דרגות לפחות מן הצנחנים — מוצבים של הליגיון, שבעוצמתם וכבעיית טאקטית לא נטלו מגיבעת החמושות; רק כוחותיו של בן-ארי עשו זאת יותר מהר ובהרבה פחות אבידות.

בדרום גזרת ירושלים ביצע כוח קטן-בסועל, פלוגת הסיוור של "חטיבת ירושלים", מצויידת בוח"למים, עם פלוגת טנקי-שרמן — מעשה רב של "לחימה נידת ומשוריינת". בזה אחר זה כבש כוח זה, בפיקוד (היום אל"מ) אשר דרייזון, את ארמון הנציב, את מוצב "הגנקיני" ואת מוצב "הפעמוני" (כין צוריהר למר-אליאס) — אשר עד היום נקל להיווכח כי היה אגוז קשה יותר לפיצוח מאשר גיבעת התחמושת. דרייזון חדר לעורפו, דרך צור-בחר, ככביש הצר היחיד הנקי מיקוש, חדיר ללב המוצב את שני הטנקים ששרדו לו וחס טיפלו בקליעות ישירות, בחלי-המצב.

כך, באמצעות כוח שהיה שבר קמון מעוצי מתה הכוללת של חטיבת הצנחנים שלחמה בי ירושלים, עדה בידו דרייזון? העפיק והחכים כוח שווה של הגניון (כשר השני המקריב, גדוד) וזה שיש, כפרקיוזן קצר הרבה יותר הישיגים טאקטיים מרשימים, והשובים לא פחות.

הפטר עומד בעיקרו, ונשאר מרשים, גם לאחר שנקח בחשבון כי הצנחנים לחמו בשטח בנוי ודרייזון לא.

דוגמות אלו אינן יחידות במינן, אך גם האחרות, כמו הללו, נשכחה, או לא השפיעו על התפתחות הח"ר בצה"ל לאחר המילחמה. בוודאי שלא היה בהן להוות מישל-נגד יעיל לקיוון, "ליקחי" המיקרים הרבים והבולטים יותר שבהם נכשל הח"ר, או הוכיח את אי-מספקותו ואולתיותו.

השפיץ של החוד

מ על כל הכישרונות הללו מודקרת ועולה לחימת הצנחנים ברפיה.

שם ואז ניתנה דחי"ר שני צה"ל, "ההזדמנות הגדולה" הראשונה בסוגה; וביגלל אופן התני הגותה ותוצאותיה — גם היחידה והאחרונה.

למקרה קרב רפוח צויידה חטיבת הצנחנים כולה ברק"מ, כאשר כל כוחותיה — כולל האלמנטים של הסיוע, ואפילו חלק מן האספקות — מנויידים על נגמ"שים (אלה

שנמצאו אז בצה"ל; כלומר, זחל"מים). אירגונה לקרב כלל גדוד טנקים — אחד משני גדודי-הפוטון היחידים של צה"ל, אשר אויש עלידי צוותים נבחרים. מצד רמת השיריוניציה שלה, כמו מבחינת עוצמתה "הטנקאית", הפכה חטיבת הצנחנים לא רק חטיבת-שיריון לכל דבר, אלא אחת מחטיבות-השיריון היותר חזקות שהשתתפו בששת-הימים. בוודאי שהייתה רבת-עוצמה, בטנקים, מחטיבת השיריון (מילואים בפיקוד מן) של אוגדת טל על אף שזו נחשבה "חטיבת-טנקים".

משימתה של חטיבת רפול הייתה גם היא שיריונאית מובהקת. וכן אורח-הלחימה שנקבע לה. יתר על כן, בשתי אלה הייתה חטיבת הצנחנים אמורה להיות, "שיריון נאית" אפילו יותר מחטיבה 7: בעוד שהאחרונה נועדה לפרוץ דרך השטחים העירוניים והחקלאיים של הלצועה ותו"יונס, נכנסה חטיבת הצנחנים אל עורף המערך המצרי מן האגף החולי החשוף שבדרום, כשהיא יכולה וצריכה לנהל, מן התחלה, מילחמת תנועה ותמרון חפשיים במרחב, תוך יצירת הצלחה וניצולה הגמיש, בכמה אלטרי נטיבות לשם חדירה עמוקה לעומק שטח האוייב.

על כל אלה חטיבת הצנחנים הסדירה נחשבה או לא רק ל"שפיץ של חוד החנית" (לפחות בעיני עצמה), אלא גם לחטיבת-הרגלים הראשונה במעלה של צה"ל. היא אף חשתתפה בתרגילים ובאימונים עם טנקים, וזמן מה לפני המילחמה צוותה עם הסנטוריונים של "שבוע" בפעולת סמוע. אנשיה-שיריון היו רגילים להעדיף את הצנחנים המוחלמים על החרמ"ש "שלהם", וגם קשרים אישיים הדוקים נוצרו בין מפקדי השיריון והצנחנים — דבר שחשיבות רבה נודעת לו בכל צבא, ובעיקר בצה"ל (הגם שאז עדיין לא נעשו השיקול והחישוב האישיים כה דומיננטיים, כמו בעידן שאחרי ששת-הימים).

מה עוד יכול ח"ר לבקש ולא ניתן — ומה יוכל ח"ר לבצע, שצנחנים אלה, כפי שצויידו ואורגנו, לא יעלה בידם לעשותו?

אולם כד הרברים המובנים דא היו יותר מאשר ציפוי דק, על פני השטח. מתחת לקליפת השיריון הכבדה, פעמו עדיין אותם מושגים ותפיסות, שמימי יחידה 101 — עוזי, 5 מחי סניו, רימונים, כמה חברה טובים באישון יד... ואין בוונתי רק לחיילים, אלא בעיקר למפקדים, בכד הרמות.

כל השיריון הנוראי שהולבש עליהם היה כנום-זהב באף חזיר — איש ממפקדי הצנחנים לא ידע ולא הבין מזה, "עוצבת שיריון" או "לוחמת שיריון". מהירות קבלת החלטות עדיין התאימה לקצב של 3 קמ"ש — במקום 25 הנחוצים. מושגי השליטה וניהול הלחימה של צוות-קרב רב-חילי משורייני, בקרבת-נועה מחיר-קצב, שכל אחד ממרכיביו נע, הכרחית, במחירות שונה — משום שתגובתו בכל מצב טאקטי נתון שונה, וגם מפני שהפוטון דוחר על אותם חולות, אשר זחל"ם מותרך

המוקיסטים למדו להעריך את הח"ר כמיטרד שאסוד להתחשב בו

בהם לאיטו ובקושי. הם לא הבינו כלל מה הם טנק ויחידת טנקים; ולא ידעו, בין ימינם לשמאלם, איך לוחמים הטנקים; ובעיקר הטנקים של חיל-השיריון דאו.

מפקדי הטנקים היו יוצאים מעורב ומדעתם ישעה שהיו נאלצים לנוע בהיודך שלישי, במקום שפני השטח איפשרו דהרה בחמישי (האוייב נחשב אז מנועה רלבנטית-בקושי למהירות ה דהרה קדימה). הטנקיסטים מצידם לומדו ל ד העריך את הח"ר כמיטרד, אשר אסור דהתי

נח"לאים מחטיבת קוטי, לפני הקרב באום-כתף

אל"מ יקותיאל (קוטי) אדם

השב בו, ואם אין חייליו מסוגלים לרוץ או לנוע במהירות הטנקים — זכ"שם, אין בכך נזק.

לא רק הטנקים היו בשביל הצנחנים מיסלכות זרות מפליטה אחרת, אלא אפילו זחל"מיאם. אמנם, על זחל"מים כבר לחמו 11 שנה קודם, בקדש, וכאמור אף יצאו עימם לפעולות-תגמול ולאמונים. אף בב"ס לקצינים ב קורס-הקצינים, למדו לחימת חרמ"ש ועברו סדרת-אימונים. מוחלטת, ומעולם לא הית בעיניהם אלא אמצעי-הסעה, משוה מסוג חמור ממונע ומשורייני, תיפעולם הטכני של הזחל"מים, כמו צורכי ואמצעי אחזקתם, היו כספר החתום למפקדיה-הצנחנים.

אילו היו הצנחנים אמורים ללחום רגלית, כאשר הזחל"מים רק מביאים אותם עד קויתחזית, ומסתלקים או נעים לעמדות-חיפוי, לא היה האסון גדול. אבל המרחק אל היעדים — בעיקר של גדוד הצנחנים בפיקוד תל-צור ו"ל (הכוח השמאלי, כאשר החטיבה תוקפת מדרום לצפון) — היה רב. עצם הצייתו עד ללחימה, הפך בעייה חמורה: בהגיעו למגע באיזור כפר-שאן, כבר חסרו לגדוד תל-צור, בעיקר מפני היתקעויות ותעיות, כמעט שני-שלישים ממיספר זחל"מיו — ועליהם חלק כזה מצנחניו. בטוחני שלא מעטים מאלה היו מגיעים בזמן ללחימה, אילו רק ידעו המפקדים לבחור קויתקדמות; וכן שבחולות יש לנוע כאשר "הפרונט" משולב כל העת; ומתי צריך (המשך בעמוד 40)